

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

અમદાવાદ ખાતેની ગુજરાતની ઉચ્ચ અદાલતમાં

આર/ ક્રિમિનલ અપીલ (સજા સામે) નંબર ૮૦૧/૨૦૧૫

સાથે

આર/ ક્રિમિનલ અપીલ નંબર ૭૯૯/૨૦૧૫

મંજૂરી અને સહી માટે:

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી ઈલેશ જે. વોરા (સહી/—)

અને

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી સંદીપ એન. ભટ્ટ (સહી/—)

=====

રિપોર્ટિંગ માટે મંજૂર	હા.	ના.

=====

પુમલાભાઈ કેસરભાઈ ઢાલકિયા અને અન્ય
વિરુદ્ધ
ગુજરાત રાજ્ય

=====

ઉપસ્થિતિ:

અપીલકર્તાઓ વતી વકીલ શ્રી રાહુલ આર. ધોળકિયા

સામાવાળા – રાજ્ય વતી એપીપી સુશ્રી સી.એમ. શાહ

=====

કોરમ: માનનીય શ્રી ન્યાયમૂર્તિ ઈલેશ જે. વોરા

અને

માનનીય શ્રી ન્યાયમૂર્તિ સંદીપ એન. ભટ્ટ

તારીખ : ૦૮/૦૫/૨૦૨૫

મૌખિક ચુકાદો

(માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી સંદીપ એન. ભટ્ટ દ્વારા)

૧. સેશન્સ કેસ નંબર ૧૮૩/૨૦૧૧ અને સેશન્સ કેસ નંબર ૬૦/૨૦૧૨
માં ભારતીય દંડ સંહિતા, ૧૮૬૦ ની કલમ ૩૦૨ અને ૧૧૪ હેઠળના ગુનાઓ

માટે વિદ્વાન ત્રીજા અધિક સત્ર ન્યાયમૂર્તિ, દાહોદ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલા તારીખ ૨૯/૦૫/૨૦૧૫ ના સજાના સંયુક્ત ચુકાદા અને આદેશથી વ્યથિત અને અસંતુષ્ટ થઈને, અપીલકર્તાઓએ ક્રિમિનલ પ્રોસીજર કોડ, ૧૯૭૩ ("કોડ" તરીકે ટૂંકમાં) ની કલમ ૩૭૪ હેઠળ જોગવાઈ મુજબ આ અપીલો દાખલ કરી છે.

૨. ફરિયાદપક્ષનો કેસ એવો છે કે, તારીખ ૦૪/૦૭/૨૦૧૧ ના રોજ સાંજે આશરે ૭:૩૦ વાગ્યે, જ્યારે મૃતક – નવલાભાઈ કેશરાભાઈ ધાનાકિયા તેમના ઘરના આગળના આંગણામાં ('ફળિયું') ઉભા હતા, તે સમયે, તેમના મોટા ભાઈ, જે તેમની બાજુમાં જ રહે છે, અચાનક ત્યાં ધસી આવ્યા અને ગાળાગાળી કરી અને મૃતકના માથા પર કુહાડીનો એક ઘા માર્યો, કારણ કે મૃતકે કથિત રીતે તેમના હિસ્સાના લાકડાના ટુકડાનો ઉપયોગ કર્યો હતો અને ઘર બનાવ્યું હતું, જે થોડા સમય પહેલા સળગી ગયું હતું; અને મોટા ભાઈ દ્વારા મૃતકને એક ઘા માર્યા બાદ તરત જ, તે મોટા ભાઈના પત્ની અને પુત્રી પણ ત્યાં ધસી આવ્યા હતા અને તેમણે પણ ગાળાગાળી કરી હતી અને મૃતકને ખેંચીને તેમના ઘરના પાછળના ભાગમાં લઈ ગયા હતા; અને જ્યારે મૃતકના પત્ની અને પુત્રીએ વચ્ચે પડવાનો પ્રયાસ કર્યો, ત્યારે મૃતકના મોટા ભાઈ – મૂળ આરોપી નંબર ૧ એ મૃતકની પુત્રીને લાફો માર્યો અને મૃતકના પત્ની તરફ પથ્થરો ફેંક્યા, જેનાથી તેમને ઈજા થઈ, તેમ છતાં તેઓ એટલે કે મૃતકના પત્ની અને પુત્રીએ વચ્ચે

પડવાનો પ્રયાસ કર્યો; અને જ્યારે મૃતકે બનાવસ્થળેથી ભાગવાનો પ્રયાસ કર્યો, ત્યારે મૂળ આરોપી નંબર ૨ અને ૨ એ તેમને પકડી લીધા અને મૃતકના મોટા ભાઈ એટલે કે મૂળ આરોપી નંબર ૧ એ મૃતકના માથા પર કુહાડીના વધુ ઘા માર્યા અને તેથી, મૃતકનું બનાવસ્થળે જ ઈજાઓના કારણે મૃત્યુ નીપજ્યું. ત્યારબાદ, ફરિયાદી – મૃતકના પત્નીએ આ બનાવ અંગે લીમખેડા પોલીસ સ્ટેશનમાં ફરિયાદ નોંધાવી હતી, જે ભારતીય દંડ સંહિતા, ૧૮૬૦ ની કલમ ૩૦૨, ૩૩૭, ૫૦૪ અને ૧૧૪ હેઠળના ગુનાઓ માટે સી.આર.- ૧૩૦/૨૦૧૧ તરીકે નોંધવામાં આવી હતી.

૩. ફરિયાદી દ્વારા નોંધાવવામાં આવેલી ફરિયાદના અનુસંધાને, તપાસ એજન્સીએ સાક્ષીઓના નિવેદનો નોંધ્યા, સંબંધિત પુરાવા એકત્રિત કર્યા અને ગુનો સાબિત કરવાના હેતુથી વિવિધ પંચનામા અને અન્ય સંબંધિત પુરાવાઓ તૈયાર કર્યા. અપીલકર્તાઓ – આરોપીઓ વિરુદ્ધ સામગ્રી મળ્યા પછી, વિદ્વાન જુડિશિયલ મેજિસ્ટ્રેટ ફર્સ્ટ ક્લાસ, લીમખેડાની અદાલતમાં આરોપી નંબર ૧ વિરુદ્ધ ચાર્જશીટ અને આરોપી નંબર ૨ અને ૩ વિરુદ્ધ પૂરક ચાર્જશીટ દાખલ કરવામાં આવી હતી કારણ કે તેઓ ફરાર હતા. ઉક્ત અદાલત પાસે ગુનાની સુનાવણી કરવાની હકુમત ન હોવાથી, તેણે સંહિતાની કલમ ૨૦૯ હેઠળ જોગવાઈ મુજબ કેસ સત્ર ન્યાયમૂર્તિ, દાહોદને સોંપ્યો. આરોપીઓની ધરપકડ

અલગ-અલગ સમયે થઈ હોવાથી, બે કેસ દાખલ કરવામાં આવ્યા હતા એટલે કે એક આરોપી નંબર ૧ માટે અને બીજો આરોપી નંબર ૨ અને ૩ માટે.

૪. સેશન્સ કોર્ટ, દાહોદને કેસ સોંપાયા પછી, વિદ્વાન સેશન્સ જજે અપીલકર્તાઓ – આરોપીઓ સામે ઉપરોક્ત ગુનાઓ માટે આરોપ ઘડ્યો. અપીલકર્તાઓ – આરોપીઓએ ગુનો કબૂલવાનો ઈનકાર કર્યો અને સુનાવણીની માંગ કરી હતી.

૫. આરોપ પુરવાર કરવા માટે, ફરિયાદપક્ષ દ્વારા ૧૫ સાક્ષીઓની તપાસ કરવામાં આવી હતી અને વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટ સમક્ષ વિવિધ દસ્તાવેજ પુરાવા પણ રજૂ કરવામાં આવ્યા હતા, જેનું સવિસ્તાર વર્ણન વિવાદિત ચુકાદા અને આદેશના ફકરા ૧૨ માં કરવામાં આવ્યું છે.

૬. ફરિયાદપક્ષ તરફના પુરાવા પૂર્ણ થયા પછી, ટ્રાયલ અદાલતે પુરાવામાં દેખાતા વિવિધ આક્ષેપિત સંજોગો અપીલકર્તા આરોપીઓ સમક્ષ રજૂ કર્યા જેથી કોડની કલમ ૩૧૩ હેઠળ જોગવાઈ મુજબ તેમનો ખુલાસો/જવાબ મેળવી શકાય. આગળના નિવેદનમાં, અપીલકર્તાઓ – આરોપીઓએ તેમની વિરુદ્ધ

દેખાતા તમામ આક્ષેપિત સંજોગોને ખોટા ગણાવી નકાર્યા હતા અને વધુમાં જણાવ્યું હતું કે તેઓ નિર્દોષ છે અને તેમની વિરુદ્ધ ખોટો કેસ દાખલ કરવામાં આવ્યો છે. બંને પક્ષોને સાંભળ્યા પછી અને ફરિયાદપક્ષ દ્વારા રજૂ કરવામાં આવેલા પુરાવાઓના વિશ્લેષણ પછી, વિદ્વાન ટ્રાયલ જજે અપીલકર્તાઓ – આરોપીઓને તે ગુનાઓ માટે દોષિત ઠેરવ્યા, જેના માટે તેમની સામે સુનાવણી હાથ ધરવામાં આવી હતી, કારણ કે ફરિયાદપક્ષ કેસ સાબિત કરવામાં સફળ રહ્યું હતું. તેથી, આ અપીલો.

૭. અપીલકર્તાઓ – આરોપીઓ વતી વિદ્વાન વકીલ શ્રી રાહુલ ધોળકિયાએ રજૂઆત કરી છે કે રેકૉર્ડ પરના ફરિયાદપક્ષના પુરાવાઓ અસંખ્ય ક્ષતિઓથી પીડાય છે; અને એ કે ત્રણ કથિત પ્રત્યક્ષદર્શી સાક્ષીઓની જુબાનીઓની ચકાસણી કરતા, કથિત બનાવ જે રીતે બનેલ હતો તે અંગે નોંધપાત્ર વિરોધાભાસો છે; અને એ કે પી.ડબલ્યુ-૬, જે પ્રથમ માહિતી આપનારની પુત્રી છે, તેની જુબાનીની ચકાસણી કરતા, તે સાક્ષી તેની ઉલટતપાસમાં સ્પષ્ટપણે સ્વીકારે છે કે તેમના પોતાના ઘરના આગળના આંગણામાં કોઈ પણ બનાવ બનેલ ન હતો અને મૂળ આરોપી નંબર ૧ દ્વારા તેમના ઘરના આગળના આંગણામાં મૃતકને કોઈ પણ ઈજાઓ પહોંચાડવામાં આવી ન હતી, જે સંસ્કરણ પ્રથમ માહિતી આપનારની જુબાનીથી તદ્દન વિપરીત છે; અને એ કે વિદ્વાન

ટ્રાયલ અદાલતે આંક ૧૨ હેઠળના પંચનામા પર ઘણો ભરોસો મૂક્યો છે જેના દ્વારા મૂળ આરોપી નંબર ૧ ના કહેવાથી ગુનો કરવામાં વપરાયેલ હથિયાર જપ્ત કરવામાં આવ્યું હતું, જોકે, પી.ડબલ્યુ-૨ની જુબાનીની ચકાસણી કરતા, કથિત હથિયારની જમી સંપૂર્ણપણે ક્ષીણ થઈ જાય છે; અને એ કે ફરિયાદપક્ષે કથિત બનાવના કોઈપણ સ્વતંત્ર સાક્ષીઓની તપાસ કરી નથી તેમ છતાં રેકૉર્ડ પર છે કે બે પડોશીઓ એટલે કે રેશમાબેન અને સંતોકબેન પણ ઉક્ત બનાવના સાક્ષી છે; અને એ કે પ્રથમ માહિતી આપનાર સાફ હાથે આવ્યા નથી અને તપાસ એજન્સીથી મહત્વની હકીકતો છુપાવી છે; અને એ કે તપાસ એજન્સી પણ પક્ષપાતી છે અને તમામ પંચો કાં તો મૃતકના પરિવારના સંબંધીઓ અને/અથવા પરિચિતો છે; અને એ કે અપીલકર્તાઓ પૈકીના એક એટલે કે ખુમલાભાઈ કેશરાભાઈ ધાનાકિયાએ અગાઉથી જ આશરે ૧૩ વર્ષની જેલ ભોગવી લીધી છે, જ્યારે અન્ય બે આરોપીઓ, મહિલા આરોપી હોવાથી, જામીન પર મુક્ત થયા છે.

૮. રાજ્ય વતી વિદ્વાન એપીપી સુશ્રી શાહે આ અપીલોનો સખત વિરોધ કર્યો છે. તેમણે ટ્રાયલ અદાલત દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલા સજાના વિવાદિત ચુકાદા અને આદેશનું સમર્થન કર્યું છે અને દલીલ કરી છે કે, વિદ્વાન ટ્રાયલ અદાલતે દસ્તાવેજી તેમજ મૌખિક પુરાવાઓ પર યોગ્ય રીતે ભરોસો મૂક્યો છે

અને તેથી, ગુનાની ગંભીરતા અને સમાજ પર તેની અસરને ધ્યાનમાં લેતા, ટ્રાયલ અદાલતના વિવાદિત ચુકાદાને રદ કરવા માટે કોઈ કેસ બનતો નથી. તેમણે વધુમાં રજૂઆત કરી છે કે આ અપીલકર્તાઓ દ્વારા પૂર્વઆયોજિત કૃત્ય છે; અને એ કે અપીલકર્તાઓ દ્વારા ઉપયોગમાં લેવાયેલ હથિયાર તીક્ષ્ણ અને જીવલેણ છે; અને એ કે તેમને મૃતક સાથે અગાઉની દુશ્મનાવટ હતી; અને એ કે મૃતક તરફથી કોઈ ઉશ્કેરણી કરવામાં આવી ન હતી; અને એ કે વિદ્વાન ટ્રાયલ અદાલતે અપીલકર્તાઓને ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ ૩૦૨ હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુના માટે યોગ્ય રીતે દોષિત ઠેરવ્યા છે; અને એ કે સાક્ષીઓની જુબાનીઓ અન્ય પુરાવાઓ સાથે સારી રીતે સુસંગત છે, જે ગુનો સાબિત કરવા માટે પૂરતી છે; અને એ કે અપીલકર્તા નંબર ૧ દ્વારા મૃતકના શરીરના મહત્વના ભાગ એટલે કે માથા પર કુહાડીનો ઘા મારવામાં આવ્યો હતો અને અન્ય બે મહિલા આરોપીઓ જેઓ મૃતકને ખેંચીને તેમના ઘરના પાછળના ભાગમાં લઈ ગઈ હતી, જે એ માનવા માટે પૂરતું છે કે તમામ અપીલકર્તાઓનો હેતુ મૃતકને મારી નાખવાનો હતો, કારણ કે તમામ આરોપીઓએ ગુનો કરવામાં સમાન ભૂમિકા ભજવી છે અને તેથી, વિદ્વાન ટ્રાયલ અદાલતે તમામ આરોપીઓને ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ ૩૦૨ અને ૧૧૪ હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુનાઓ માટે યોગ્ય રીતે દોષિત ઠેરવ્યા છે. તેમની રજૂઆતોના સમર્થનમાં, તેમણે (૨૦૧૩) ૧૪ એસ.સી.સી. ૨૪૬ માં અહેવાલ થયેલ સોમરાજ ઉર્ફે સોમા વિરુદ્ધ હિમાચલ પ્રદેશ રાજ્યના કેસમાં

માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણય પર આધાર રાખ્યો છે. આમ, વિનંતી કરવામાં આવે છે કે ગુનાની ગંભીરતાને જોતા પ્રસ્તુત અપીલો ફગાવી દેવામાં આવે.

૯.૧ અમે સંબંધિત પક્ષોના વિદ્વાન વકીલો દ્વારા કરવામાં આવેલી સામસામી રજૂઆતોને ધ્યાનમાં લીધી છે. અમે વિદ્વાન ટ્રાયલ અદાલત દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલા વિવાદિત ચુકાદા અને આદેશનું અવલોકન કર્યું છે. અમે ટ્રાયલના રેકૉર્ડ અને કાર્યવાહીની તપાસ કરી છે.

૯.૨ ક્રિમિનલ અપીલ નંબર ૮૦૧/૨૦૧૫ મૂળ આરોપી નંબર ૧ એટલે કે ખુમલાભાઈ ધાનાકિયા દ્વારા દાખલ કરવામાં આવી છે. જ્યારે ક્રિમિનલ અપીલ નંબર ૭૯૯/૨૦૧૫ મૂળ આરોપી નંબર ૨ અને ૩ એટલે કે રમીલાબેન, ખુમલાભાઈની પત્ની અને રેખાબેન, ખુમલાભાઈની પુત્રી દ્વારા દાખલ કરવામાં આવી છે.

૯.૩ કેસના રેકૉર્ડ મુજબ, એવું જણાય છે કે, જ્યારે મૃતક તેમના ઘરના આગળના આંગણાના ભાગમાં ઉભા હતા, ત્યારે મૂળ આરોપી નંબર ૧ અચાનક

કુહાડી સાથે આવ્યા, ગાળાગાળી કરી અને મૃતકના માથા પર કુહાડીનો ઘા માર્યો. ત્યારબાદ, મૂળ આરોપી નંબર ૨ અને ૩ – મહિલા આરોપીઓ તરત જ ગુનાના સ્થળે આવ્યા અને મૃતકને ખેંચીને તેમના ઘરના પાછળના ભાગમાં લઈ ગયા. આ બનાવ મૃતકના ઘરના આગળના આંગણામાં બની હતી. તે સમયે, પ્રથમ માહિતી આપનાર – મૃતકના પત્ની, પુત્રી અને મૃતકની પુત્રવધૂ ત્યાં હતા. આરોપી વ્યક્તિઓ મૃતકના ઘરની બાજુમાં જ રહે છે અને તેઓ નજીકના સંબંધીઓ છે એટલે કે મોટા ભાઈ, મોટા ભાઈના પત્ની અને મોટા ભાઈની પુત્રી. જ્યારે આરોપી નંબર ૨ અને ૩ મૃતકને ખેંચીને તેમના ઘરના પાછળના ભાગમાં લઈ જઈ રહ્યા હતા, ત્યારે મૃતકના પત્ની અને પુત્રીએ વચ્ચે પડવાનો પ્રયાસ કર્યો, આરોપી નંબર ૧ એ મૃતકના પત્નીને લાફો માર્યો અને તેમની તરફ પથ્થર ફેંક્યો, જેનાથી પ્રથમ માહિતી આપનારને ઈજા થઈ. ત્યારબાદ, આરોપી નંબર ૧ મૃતક તરફ ધસી ગયા. જ્યારે મૃતકે ત્યાંથી ભાગવાનો પ્રયાસ કર્યો, ત્યારે આરોપી નંબર ૧ એ તરત જ મૃતકના માથા પર કુહાડીના ઘા માર્યા. પરિણામે, મૃતકનું ઈજાઓના કારણે મૃત્યુ નીપજ્યું.

૯.૪ આરોપી નંબર ૧ મૃતકના મોટા ભાઈ છે. આરોપી નંબર ૨ અને ૩ અનુક્રમે આરોપી નંબર ૧ ના પત્ની અને પુત્રી છે. આમ, મૃતક અને આરોપી વ્યક્તિઓ નજીકના સંબંધીઓ છે. તેઓ એકબીજાની બાજુમાં રહે છે.

૯.૫ બે ભાઈઓ વચ્ચે અગાઉની અદાવત હતી. ખેતર તેમના સંયુક્ત નામે છે. તે ખેતરમાં તેમણે નીલગિરીના ઝાડનું વાવેતર કર્યું હતું. થોડા સમય પહેલા મૃતકનું ઘર સળગી જવાની અનિચ્છનીય બનાવ બની હતી. આરોપી નંબર ૧ – મોટા ભાઈનો મૃતક પર એવો આરોપ હતો કે મૃતકે મોટા ભાઈ તરીકે આરોપી નંબર ૧ ની પરવાનગી લીધા વિના પોતાના ઘરના સમારકામ માટે ઉક્ત નીલગિરીના ઝાડના થડનો ઉપયોગ કર્યો હતો, કારણ કે ખેતરના સંયુક્ત માલિક હોવાને કારણે ઉક્ત વાવેતરમાં તેમનો હિસ્સો હતો.

૯.૬ ઉક્ત અદાવત મનમાં રાખીને, આરોપી વ્યક્તિઓએ મૃતક સાથે ઝઘડો કર્યો. બનાવના દિવસે, ઉપર નોંધ્યા મુજબ, આરોપી વ્યક્તિઓ મૃતકના ઘરે આવ્યા, ગાળાગાળી કરી, આરોપી નંબર ૧ એ મૃતકના માથા પર કુહાડીનો ઘા માર્યો, આરોપી નંબર ૨ અને ૩ એ મૃતકને ખેંચીને તેમના ઘરના પાછળના ભાગમાં લઈ ગયા, આરોપી નંબર ૧ એ મૃતકના પત્ની તરફ પથ્થર ફેંક્યો જ્યારે તેમણે વચ્ચે પડવાનો પ્રયાસ કર્યો, આરોપી નંબર ૧ એ મૃતકની પુત્રીને લાફો માર્યો જ્યારે તેણે વચ્ચે પડવાનો પ્રયાસ કર્યો અને જ્યારે આરોપી નંબર ૨ અને ૩ એ મૃતકને પકડ્યો અને આરોપી નંબર ૧ એ ફરીથી મૃતકના માથા પર

કુહાડીના ધા માર્યા અને તેથી, મૃતકનું બનાવસ્થળે જ ઈજાઓના કારણે મૃત્યુ નીપજ્યું.

૧૦.૧ આખી બનાવક્રમની કડી એ છે કે, આરોપી નંબર ૧ કુહાડી સાથે મૃતકના ઘરે ગયા, તેમના ઘર માટે નીલગિરીના ઝાડના ઉપયોગ અંગે મૃતક સાથે ઝઘડો કર્યો, ગાળાગાળી કરી, તરત જ શરીરના મહત્વના ભાગ – માથા પર ઈશદાપૂર્વક કુહાડીનો ધા માર્યો, આરોપી નંબર ૨ અને ૩ એ મૃતકને ખેંચીને તેમના ઘરના પાછળના ભાગમાં લઈ ગયા જે મૃતકના ઘરની બાજુમાં છે, આરોપી નંબર ૧ એ મૃતકના પત્ની અને પુત્રી તરફ પથ્થર ફેંક્યો જ્યારે તેમણે વચ્ચે પડવાનો પ્રયાસ કર્યો, આરોપી નંબર ૧ એ મૃતકના પત્નીને લાફો માર્યો, જેઓ પ્રથમ માહિતી આપનાર છે, આરોપી નંબર ૧ એ મૃતકના માથા પર કુહાડીના ધા માર્યા અને અંતે, મૃતકનું બનાવસ્થળે જ ઈજાઓના કારણે મૃત્યુ નીપજ્યું. આમ, બનાવક્રમની કડી જોતા, આરોપી વ્યક્તિઓ પૂર્વઆયોજિત મન ધરાવતા હતા, કારણ કે આરોપી નંબર ૧ કુહાડી સાથે આવ્યા હતા, જે સાબિત કરે છે કે આ બનાવ મૃતકને મારી નાખવાના ઈશદા સાથે બની છે. તેથી, આરોપી વ્યક્તિઓ ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ ૩૦૨ હેઠળ ગુનો કરવાનો ઈશદો છે.

૧૦.૨ આ તબક્કે, (૨૦૨૪) ૮ એસ.સી.સી. ૧૦૨ માં અહેવાલ થયેલ જોય દેવરાજ વિરુદ્ધ કેરળ રાજ્યના કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણયનો સંદર્ભ લેવો ફળદાયી રહેશે, ખાસ કરીને તેના ફકરા : ૨૪ અને ૨૫, જે નીચે મુજબ વંચાય છે :

“૨૪. જોકે નજીકથી સંબંધિત હોવા છતાં, સાપરાધ મનુષ્યવધ અને ખૂન ખૂન જ અલગ કૃત્યોને આવરી લે છે. આ મુદ્દાનો નિર્ણય લેવા માટે, અમે પુલીયેરલા નાગારાજુ ઉર્ફે નાગારાજા રેડ્ડી વિરુદ્ધ આંધ્રપ્રદેશ રાજ્ય, (૨૦૦૬) ૧૧ એસ.સી.સી. ૪૪૪ માં આ અદાલતના નિર્ણયની મદદ લઈ શકીએ છીએ જેમાં હુમલાખોરનો મૃત્યુ નીપજાવવાનો ઈરાદો હતો કે કેમ તે જાણવા માટે ચોક્કસ પરિબલોની યાદી આપવામાં આવી છે :

‘૨૯ તે સુનિશ્ચિત કરવાની અદાલતોની જવાબદારી છે કે કલમ ૩૦૨ હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ખૂનના કેસોને કલમ ૩૦૪ ભાગ I/II હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુનાઓમાં ફેરવવામાં ન આવે, અથવા ખૂન ન હોય તેવા સાપરાધ મનુષ્યવધના કેસોને કલમ ૩૦૨ હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ખૂન તરીકે ગણવામાં ન આવે. મૃત્યુ નીપજાવવાનો ઈરાદો સામાન્ય

રીતે નીચેના સંજોગોમાંના થોડા અથવા કેટલાક સંજોગોના મિશ્રણ પરથી જાણી શકાય છે; (i) વપરાયેલ હથિયારનો પ્રકાર; (ii) શું હથિયાર આરોપી દ્વારા લાવવામાં આવ્યું હતું કે બનાવસ્થળેથી ઉઠાવવામાં આવ્યું હતું; (iii) શું ઘા શરીરના મહત્વના ભાગ પર મારવામાં આવ્યો છે કે કેમ; (iv) ઈજા પહોંચાડવામાં વપરાયેલ બળનું પ્રમાણ; (v) શું આ કૃત્ય અચાનક ઝઘડા કે અચાનક લડાઈ અથવા સર્વસામાન્ય લડાઈ દરમિયાન થયું હતું; (vi) શું બનાવ સંજોગવશાત બનેલ છે કે શું કોઈ પૂર્વઆયોજન હતું; (vii) શું અગાઉની કોઈ દુશ્મનાવટ હતી કે શું મૃતક અજાણ્યો હતો; (viii) શું કોઈ ગંભીર અને અચાનક ઉશ્કેરણી હતી, અને જો એમ હોય તો, આવી ઉશ્કેરણીનું કારણ શું હતું; (ix) શું તે આવેશમાં હતું; (x) શું ઈજા પહોંચાડનાર વ્યક્તિએ અયોગ્ય લાભ લીધો છે અથવા ફૂર અને અસાધારણ રીતે વત્તરો છે; (xi) શું આરોપીએ

એક ઘા માર્યો કે અનેક ઘા. સંજોગોની ઉપરોક્ત

ચાલી, અલબત્ત, સંપૂર્ણ નથી અને વ્યક્તિગત

કેસોના સંદર્ભમાં અન્ય કેટલાક વિશેષ સંજોગો

હોઈ શકે છે જે ઈરાદાના પ્રશ્ન પર પ્રકાશ ફેંકી શકે

છે.'

૨૫. પુલીયેરલા નાગારાજુ (ઉપરોક્ત) માં આપવામાં આવેલ માપદંડ પ્રસ્તુત કેસમાં લાગુ પાડતા, અમે માનીએ છીએ કે પૂર્વઆયોજિત હુમલા માટે વપરાયેલ હથિયાર કટાર હતું, જે જીવલેણ હથિયાર માનવામાં આવે છે. હથિયાર અપીલકર્તા દ્વારા બનાવસ્થળે લાવવામાં આવ્યું હતું અને બનાવસ્થળેથી ઉઠાવવામાં આવ્યું ન હતું. ભોગ બનનારને તેની છાતીમાં છરો મારવામાં આવ્યો હતો, જેમાં શરીરના અનેક મહત્વના અંગો આવેલા છે. ભોગ બનનાર તરફથી કોઈ ઉશ્કેરણી કરવામાં આવી ન હતી. અપીલકર્તા અને અન્ય સહ-આરોપીઓ ભોગ બનનારને ઈજા પહોંચાડવાના પૂર્વઆયોજિત ઈરાદા સાથે બનાવસ્થળે પહોંચ્યા હતા, જે એ હકીકત પરથી જોઈ શકાય છે કે તેઓ ગેરકાયદેસર મંડળી બનાવીને જીવલેણ હથિયારોથી સજ્જ થઈને ભોગ બનનાર પર હુમલો કરવાના સમાન ઈરાદા સાથે આવ્યા

હતા અને તેના દ્વારા ગેરકાયદેસર દાડના વેપારને રોકવા માટે
તેના દ્વારા શરૂ કરવામાં આવેલી હલચલનો અંત લાવવા માંગતા
હતા.”

૧૧.૧ હવે, બે પ્રત્યક્ષદર્શી સાક્ષીઓ એટલે કે પી.ડબલ્યુ-૫ અને
પી.ડબલ્યુ-૬ની જુબાની જોતા, જેઓ ફરિયાદપક્ષના કેસને સ્પષ્ટપણે સમર્થન
આપે છે. અન્ય સામગ્રી જેવી કે ડોક્ટરની જુબાની (પી.ડબલ્યુ-૧૦) અને
એફ.એસ.એલ.માંથી મળેલો સેરોલોજિકલ રિપોર્ટ (આંક ૫૩) તેમજ ગુનો
કરવામાં વપરાયેલ હથિયાર, જે આરોપીના કહેવાથી જમ કરવામાં આવ્યું છે, તે
પણ મુખ્ય સાક્ષીઓના પુરાવાઓને પુષ્ટિ આપે છે.

૧૧.૨ આ તબક્કે, ૨૦૨૪ એસ.સી.સી. ઓનલાઈન એસ.સી. ૩૬૧૮
માં અહેવાલ થયેલ કુન્હીમહમ્મદ ઉર્ફે કુન્હીથુ વિરુદ્ધ કેરળ રાજ્યના કેસમાં
માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણયનો સંદર્ભ લેવો પણ ફળદાયી રહેશે, ખાસ
કરીને તેના ફક્ત : ૨૫.૪ થી ૨૫.૬ અને ૨૫.૧૧ થી ૨૫.૧૪, જે નીચે મુજબ
વંચાય છે :

“૨૫.૪ આ અદાલતે વિરસા સિંઘ વિરુદ્ધ પેપ્સુ રાજ્યમાં ઠેરવ્યું
હતું કે, આરોપી દ્વારા ઇશાદાપૂર્વક કરવામાં આવેલી અને આ
રીતે પહોંચાડવામાં આવેલી ઈજા કુદરતી સામાન્ય ક્રમમાં મૃત્યુ

નીપજાવવા માટે પૂરતી હતી કે કેમ તે જોવા માટે, દરેક કેસમાં હકીકતો અને સંજોગોના આધારે તેની તપાસ થવી જોઈએ. તે કેસમાં, પેટમાં છરીના ઘાથી ઈજા પહોંચાડવામાં આવી હતી અને તે એટલા બળથી મારવામાં આવ્યો હતો કે છરી મૃતકના પેટમાં ઉતરી ગઈ હતી અને આંતરડાને ઈજાઓ પહોંચાડી હતી. તેમાં ડોક્ટરના નિષ્ણાત મંતવ્યે રેકૉર્ડ પર જણાવ્યું હતું કે આવી ઈજા કુદરતી સામાન્ય ક્રમમાં મૃત્યુ નીપજાવવા માટે પૂરતી હતી. વધુમાં, ઈજા આકસ્મિક અથવા બિન-ઈશદાપૂર્વક હતી તે સાબિત કરવા માટેના કોઈ પુરાવા અથવા સંજોગોની ગેરહાજરીમાં, એવું માની લેવામાં આવ્યું હતું કે આરોપીનો આવી ઈજા પહોંચાડવાનો ઈશદો હતો અને આ રીતે તે ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ ૩૦૦ ના ત્રીજા ક્લોસ હેઠળ આવે છે.

૨૫.૫ આ અદાલત દ્વારા મનુભાઈ અતાભાઈ વિરુદ્ધ ગુજરાત રાજ્ય અને અરણ નિવાલાજી મોરે વિરુદ્ધ મહારાષ્ટ્ર રાજ્ય જેવા અનેક કેસોમાં એવું ઠેરવવામાં આવ્યું છે કે જ્યારે પ્રત્યક્ષદર્શી સાક્ષીઓના પ્રત્યક્ષ પુરાવા વિશ્વસનીય હોય અને તબીબી તેમજ અન્ય પુરાવાઓ દ્વારા પણ સારી રીતે પુષ્ટિ

પામતા હોય ત્યારે એવો વિશ્વાસ જન્મે છે કે આરોપીનો આવી જીવલેણ ઈજાઓ પહોંચાડવાનો ઈરાદો હતો, તો આવા પુરાવા ખૂનના આરોપને વાજબી શંકાથી પરે સાબિત કરવા માટે પૂરતા છે. આ ઈરાદો ઈજાના સ્થાન, હથિયારનું સ્વરૂપ, ઈજા પહોંચાડતી વખતે વાપરવામાં આવેલું બળ અને એવા અન્ય સંજોગો જેવા અનેક સંજોગો અને પુરાવાઓ પરથી એકત્રિત કરવાનો હોય છે. આરોપીનો મૃતકને મારી નાખવાનો કોઈ ઈરાદો હતો કે કેમ તેનો નિર્ણય દરેક કેસની હકીકતોને ધ્યાનમાં રાખીને લેવો જોઈએ.

૨૫.૬ આ સ્થિતિ નિશાન સિંઘ વિરુદ્ધ પંજાબ રાજ્યના કેસમાં આ અદાલત દ્વારા વિગતવાર સમજાવવામાં આવી છે, જ્યાં આરોપી વ્યક્તિએ અન્ય કોઈ વ્યક્તિ દ્વારા લાવવામાં આવેલું હથિયાર ઝૂંટવી લીધું હતું અને મૃતકને નિર્દયતાથી ઈજાઓ પહોંચાડી હતી. અદાલતે જણાવ્યું હતું કે આવા કિસ્સામાં એવું કહી શકાય નહીં કે તેનો મૃત્યુ નીપજાવવાનો ઈરાદો નહોતો.

૨૫.૧૧ કલમ ૩૦૦ નો ત્રીજો કલોઝ એવી શારીરિક ઈજા પહોંચાડવાના ઈરાદાની વાત કરે છે જે કુદરતી સામાન્ય ક્રમમાં મૃત્યુ નીપજાવવા માટે પૂરતી હોય. આ અદાલતે ઉપરોક્ત ચુકાદામાં ઠેરવ્યું છે કે કેસને કલમના આ ભાગ હેઠળ લાવવા માટે ફરિયાદપક્ષે ઉદ્દેશ્યપૂર્વક સ્થાપિત કરવું આવશ્યક છે :

૧. કે શારીરિક ઈજા હાજર છે;
૨. કે ઈજાનું સ્વરૂપ સાબિત થવું જોઈએ;
૩. એ સાબિત થવું જોઈએ કે તે ચોક્કસ શારીરિક ઈજા પહોંચાડવાનો ઈરાદો હતો;
૪. કે પહોંચાડવામાં આવેલી ઈજા કુદરતી સામાન્ય ક્રમમાં મૃત્યુ નીપજાવવા માટે પૂરતી છે.

૨૫.૧૨ અદાલતે વધુમાં ઠેરવ્યું કે:

“૧૩. એકવાર ફરિયાદપક્ષ દ્વારા આ ચાર તત્વો સ્થાપિત થઈ જાય (અને, અલબત્ત, પુરાવાની જવાબદારી સમગ્ર રીતે ફરિયાદપક્ષ પર છે), તો તે

ગુનો કલમ ૩૦૦, ‘ત્રીજા’ હેઠળ ખૂન છે. તે મહત્વનું નથી કે મૃત્યુ નીપજાવવાનો કોઈ ઈશાદો નહોતો. તે પણ મહત્વનું નથી કે કુદરતી સામાન્ય ક્રમમાં મૃત્યુ નીપજાવવા માટે પૂરતી હોય તેવી ઈજા પહોંચાડવાનો પણ કોઈ ઈશાદો નહોતો (એવું નથી કે આ બંને વચ્ચે કોઈ વાસ્તવિક તફાવત છે). એ પણ મહત્વનું નથી કે એવી કોઈ જાણકારી નહોતી કે તે પ્રકારનું કૃત્ય મૃત્યુ નીપજાવવાની સંભાવના ધરાવશે. એકવાર વાસ્તવમાં હાજર રહેલી શારીરિક ઈજા પહોંચાડવાનો ઈશાદો સાબિત થઈ જાય, પછી બાકીની તપાસ શુદ્ધ રીતે ઉદ્દેશ્યલક્ષી છે અને એકમાત્ર પ્રશ્ન એ છે કે, શુદ્ધ ઉદ્દેશ્યલક્ષી અનુમાનની બાબત તરીકે, ઈજા કુદરતી સામાન્ય ક્રમમાં મૃત્યુ નીપજાવવા માટે પૂરતી છે કે કેમ. કોઈની પાસે કુદરતી સામાન્ય ક્રમમાં મૃત્યુ નીપજાવવા માટે પૂરતી હોય તેવી ઈજાઓ પહોંચાડતા ફરવાનો અને એવો દાવો કરવાનો

પરવાનો નથી કે તેઓ ખૂન માટે દોષિત નથી. જો તેઓ તે પ્રકારની ઈજાઓ પહોંચાડે છે, તો તેમણે પરિણામો ભોગવવા જ પડશે; અને તેઓ ત્યારે જ બચી શકે જો એવું બતાવી શકાય અથવા તાર્કિક રીતે અનુમાન કરી શકાય કે ઈજા આકસ્મિક અથવા અન્યથા બિન-ઈરાદાપૂર્વક હતી.”

૨૫.૧૩ તાજેતરમાં વિનોદ કુમાર વિરુદ્ધ અમૃતપાલના કેસમાં આ અદાલત દ્વારા આ સ્થિતિને વધુ સમર્થન આપવામાં આવ્યું છે, જેમાં બેન્યે અવલોકન કર્યું છે કે :

“૨૪. એકવાર ફરિયાદપક્ષ કલમ ૩૦૦ માં ‘ત્રીજા’ નો ભાગ બનતા ત્રણ ઘટકોનું અસ્તિત્વ સ્થાપિત કરી દે, પછી એ અપ્રસ્તુત છે કે આરોપીનો મૃત્યુ નીપજાવવાનો ઈરાદો હતો કે કેમ. વધુમાં, એ પણ મહત્વનું નથી કે કુદરતી સામાન્ય ક્રમમાં મૃત્યુ નીપજાવવા માટે પૂરતી હોય તેવી ઈજા પહોંચાડવાનો પણ કોઈ ઈરાદો નહોતો. તે પ્રકારનું કૃત્ય મૃત્યુ નીપજાવવાની

સંભાવના ધરાવે છે તેવી જાણકારી પણ ‘ત્રીજા’
ને આકર્ષવા માટે જરૂરી નથી.”

૨૫.૧૪ બલકાર સિંઘ વિરુદ્ધ ઉત્તરાખંડ રાજ્યના
કેસમાં આ અદાલતે વિરસા સિંઘ (ઉપરોક્ત) ના ચુકાદાને
અનુસરતી વખતે કાયદાની સ્થિતિને વધુ વિગતવાર
સમજાવી હતી અને ઠેરવ્યું હતું કે સાપરાધ મનુષ્યવધ એ
ખૂન છે જો બે શરતો પૂરી થાય : અ. જે કૃત્યથી મૃત્યુ થયું છે
તે મૃત્યુ નીપજાવવાના ઇરાદાથી કરવામાં આવ્યું છે અથવા
શારીરિક ઇજા પહોંચાડવાના ઇરાદાથી કરવામાં આવ્યું છે;
અને બ. પહોંચાડવા માટે ધારેલી ઇજા કુદરતી સામાન્ય
ક્રમમાં મૃત્યુ નીપજાવવા માટે પૂરતી છે.”

૧૨.૧ અપીલકર્તાઓના વિદ્વાન વકીલ દ્વારા ઉઠાવવામાં આવેલી દલીલ
કે પ્રથમ માહિતી આપનારના સંસ્કરણની વિરુદ્ધ કેટલાક સાક્ષીઓનું વિપરીત
સંસ્કરણ છે, તે અંગે આ અદાલત, તમામ પુરાવાઓને ધ્યાનમાં લીધા પછી,
માને છે કે પુરાવામાં નાની અને બિનમહત્વની અસંગતતાઓ અને/અથવા
વિસંગતતાઓ એવા પ્રકારની નથી જે ફરિયાદપક્ષના કેસને કોઈ નુકસાન

પહોંચાડી શકે. વાસ્તવમાં, સાક્ષીઓની જુબાનીઓ વિશ્વાસપાત્ર જણાય છે અને આત્મવિશ્વાસ પ્રેરે છે.

૧૨.૨ આ તબક્કે, ૨૦૨૫ એસ.સી.સી. ઓનલાઇન એસ.સી. ૬૨૭ માં અહેવાલ થયેલ ફિરોઝ ખાન અકબરખાન વિરુદ્ધ મહારાષ્ટ્ર રાજ્યના કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણયનો સંદર્ભ લેવો ફળદાયી રહેશે, ખાસ કરીને તેનો ફકરા :૨૦, જે નીચે મુજબ વંચાય છે :

“૨૦. અમારા મતે, ફિરિયાદપક્ષ તેનો કેસ વાજબી શંકાથી પર સાબિત કરવામાં સફળ રહ્યું છે. રેકૉર્ડ પરની સામગ્રી, ખાસ કરીને સાક્ષીઓની જુબાનીઓને ધ્યાનપૂર્વક જોયા પછી અને કેસના સંબંધિત પાસાઓની તીક્ષ્ણ તપાસ કર્યા પછી, અમને જણાયું છે કે બનાવસ્થળે અપીલકર્તાની હાજરી અને તેણે મૃતકના પેટમાં વારંવાર છરીના ઘા માર્યા હોવાનું પ્રત્યક્ષદર્શી પી.ડબલ્યુ ગું સુસંગત વલણ રહ્યું છે. નીચેની અદાલતોએ પણ સમાન તારણ કાઢ્યું છે. આરોપી-અપીલકર્તા રેકૉર્ડ પરના પુરાવાઓનું ખંડન કરી શક્યા નથી. નાની અને બિનમહત્વની અસંગતતાઓ અને/અથવા વિસંગતતાઓ ફિરિયાદપક્ષના કેસને ગુકસાન પહોંચાડશે નહીં, જેમ કે હિમાચલ પ્રદેશ રાજ્ય

વિરુદ્ધ લેખ રાજ, (૨૦૦૦) ૧ એસ.સી.સી. ૨૪૭; નારાયણ ચેતનરામ ચૌધરી વિરુદ્ધ મહારાષ્ટ્ર રાજ્ય, (૨૦૦૦) ૮ એસ.સી.સી. ૪૫૭; મધ્યપ્રદેશ રાજ્ય વિરુદ્ધ રમેશ, (૨૦૧૧) ૪ એસ.સી.સી. ૭૮૬; મેકલા સિવાયહ વિરુદ્ધ આંધ્રપ્રદેશ રાજ્ય, (૨૦૨૨) ૮ એસ.સી.સી. ૨૫૩, અને; રમેશજી અમરસિંહ ઠાકોર વિરુદ્ધ ગુજરાત રાજ્ય, ૨૦૨૩ એસ.સી.સી. ઓનલાઈન એસ.સી. ૧૩૨૧ માં અન્ય બાબતોની સાથે ઠેરવવામાં આવ્યું છે. લેખ રાજ (ઉપરોક્ત) માંથી નીચેના અવલોકનો બોધદાયક છે:

‘૭. વિવાદિત ચુકાદાના સમર્થનમાં સામાવાળાઓ તરફથી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલે ફરિયાદપક્ષના સંસ્કરણને અવિશ્વસનીય બનાવવા માટે ફરિયાદી અને અન્ય સાક્ષીઓના નિવેદનોમાં કેટલીક વિસંગતતાઓ દર્શાવવાનો નિર્થક પ્રયાસ કર્યો હતો. વિસંગતતા ને વિરોધાભાસથી અલગ પાડવી જોઈએ. જ્યારે સાક્ષીના નિવેદનમાં વિરોધાભાસ કેસ માટે ઘાતક છે,

ત્યારે પુરાવામાં નાની વિસંગતતા અથવા તફાવત ફરિયાદપક્ષના કેસને શંકાસ્પદ બનાવશે નહીં. માનવ વર્તનનો સામાન્ય ક્રમ એવો હશે કે કોઈ ચોક્કસ બનાવનું વર્ણન કરતી વખતે નાની વિસંગતતાઓ આવી શકે છે, આવી વિસંગતતાઓ કાયદામાં જુઝાનીઓને વિશ્વસનીયતા આપી શકે છે. પોપટ જેવી જુઝાનીઓને અદાલતો દ્વારા નાપસંદ કરવામાં આવે છે. નિર્દેશિત વિસંગતતા નાની હતી કે નહીં અથવા તે વિરોધાભાસ સમાન હતી કે કેમ તે સુનિશ્ચિત કરવા માટે, સાક્ષીઓની સામાજિક સ્થિતિ અને વાતાવરણ કે જેમાં તે સાક્ષી નિવેદન આપી રહ્યો હતો તેને ધ્યાનમાં રાખીને કેસના સંજોગો પર ધ્યાન આપવું જરૂરી છે. આ અદાલતે ઓસુ વર્ગીસ વિરુદ્ધ કેરળ રાજ્ય [(૧૯૭૪) ૩ એસ.સી.સી. ૭૬૭ : ૧૯૭૪ એસ.સી.સી. (ફોજદારી) ૨૪૩] માં ઠેરવ્યું

હતું કે સાક્ષીઓના વૃત્તાંતોમાં નાના ફેરફારો
ઘણીવાર તેમની જુબાનીના સત્યની નિશાની
હોય છે. જગદીશ વિરુદ્ધ મધ્યપ્રદેશ રાજ્ય
[૧૯૮૧ સપ્લીમેન્ટરી એસ.સી.સી. ૪૦ :
૧૯૮૧ એસ.સી.સી. (ફોજદારી) ૬૭૬] માં
આ અદાલતે ઠેરવ્યું હતું કે જ્યારે
વિસંગતતાઓ તુલનાત્મક રીતે નાના
પ્રકારની હોય અને ફરિયાદપક્ષની વાર્તાના
મૂળ સુધી જતી ન હોય, ત્યારે તેમને અયોગ્ય
મહત્વ આપવાની જરૂર નથી. માત્ર
સુસંગતતા એ જુબાનીઓમાં સત્યની
એકમાત્ર કસોટી નથી. આ અદાલતે ફરીથી
રાજસ્થાન રાજ્ય વિરુદ્ધ કાલ્કી [(૧૯૮૧)
૨ એસ.સી.સી. ૭૫૨ : ૧૯૮૧
એસ.સી.સી. (ફોજદારી) ૫૯૩] માં ઠેરવ્યું
હતું કે સાક્ષીઓની જુબાનીઓમાં હંમેશા
સામાન્ય વિસંગતતાઓ હોય છે, ભલે તેઓ
ગમે તેટલા પ્રામાણિક અને સાચા હોય.

આવી વિસંગતતાઓ અવલોકનની સામાન્ય ભૂલો, સમય વીતી જવાને કારણે સ્મૃતિની સામાન્ય ભૂલો, માનસિક સ્થિતિ જેમ કે બનાવ સમયે આઘાત અને ગભરાટ વગેરેને કારણે હોય છે. મહત્વની વિસંગતતાઓ એ છે જે સામાન્ય નથી અને સામાન્ય વ્યક્તિ પાસેથી અપેક્ષિત નથી.

૮. ઉત્તર પ્રદેશ રાજ્ય વિરુદ્ધ એમ.કે. એન્થોની [(૧૯૮૫) ૧ એસ.સી.સી. ૫૦૫ : ૧૯૮૫ એસ.સી.સી. (ફોજદારી) ૧૦૫ : એ.આઈ.આર. ૧૯૮૫ એસ.સી. ૪૮], તહસીલદાર સિંઘ વિરુદ્ધ ઉત્તર પ્રદેશ રાજ્ય [એ.આઈ.આર. ૧૯૫૯ એસ.સી. ૧૦૧૨ : ૧૯૫૯ સપ્લીમેન્ટરી (૨) એસ.સી.આર. ૮૭૫], અપ્પાભાઈ વિરુદ્ધ ગુજરાત રાજ્ય [૧૯૮૮ સપ્લીમેન્ટરી એસ.સી.સી. ૨૪૧ : ૧૯૮૮ એસ.સી.સી. (ફોજદારી) ૫૫૯ : જે.ટી. (૧૯૮૮) ૧ એસ.સી. ૨૪૯] અને

રામ્મી વિરુદ્ધ મધ્યપ્રદેશ રાજ્ય [(૧૯૯૯)
૮ એસ.સી.સી. ૬૪૯ : જે.ટી. (૧૯૯૯) ૭
એસ.સી. ૨૪૭] માં આ અદાલતના
અગાઉના ચુકાદાઓનો ઉલ્લેખ કરીને અને
તેના પર આધાર રાખીને, આ અદાલતે
તાજેતરના કેસ લીલા રામ વિરુદ્ધ હરિયાણા
રાજ્ય [(૧૯૯૯) ૯ એસ.સી.સી. ૫૨૫ :
જે.ટી. (૧૯૯૯) ૮ એસ.સી. ૨૭૪] માં
ઠેરવ્યું:

“જ્યારે વિવિધ સાક્ષીઓ વિગતો પર બોલે છે
ત્યારે તેમની વચ્ચે કેટલીક વિસંગતતાઓ
હોવાની જ છે, અને જ્યાં સુધી વિરોધાભાસો
મહત્વના પરિમાણના ન હોય ત્યાં સુધી તેનો
ઉપયોગ સમગ્ર પુરાવાને ફગાવી દેવા માટે
થવો જોઈએ નહીં. આકસ્મિક રીતે, ફોજદારી
કેસોમાં ગાણિતિક ચોકસાઈ સાથે
પુરાવાઓની પુષ્ટિની અપેક્ષા રાખી શકાય

નથી. નાની અતિશયોકિત હોઈ શકે છે,
પરંતુ તેના કારણે થતા ફેરફારો પ્રત્યક્ષદર્શી
સાક્ષીઓના પુરાવાને અવિશ્વસનીય ન
બનાવવા જોઈએ. તુરંત વિસંગતતાઓ
અન્યથા સ્વીકાર્ય પુરાવાને ભૂંસી નાખવી
જોઈએ નહીં....

અદાલતે એ વાત ધ્યાનમાં રાખવી પડશે કે
જુદા જુદા સાક્ષીઓ અલગ-અલગ
પરિસ્થિતિઓમાં અલગ-અલગ રીતે
પ્રતિક્રિયા આપે છે: જ્યારે કેટલાક અવાચક
બની જાય છે, કેટલાક રડવા લાગે છે જ્યારે
કેટલાક અન્ય બનાવસ્થળેથી ભાગી જાય છે
અને છતાં કેટલાક એવા હોય છે જે હિંમત,
પ્રતીતિ અને વિશ્વાસ સાથે આગળ આવે છે
કે ખોટું સુધારવું જોઈએ. હકીકતમાં તે
વ્યક્તિ-વ્યક્તિ પર આધાર રાખે છે.
માનવીય પ્રતિક્રિયાની કોઈ નિર્ધારિત પેટર્ન

અથવા સમાન નિયમ હોઈ શકે નહીં અને
કોઈની પ્રતિક્રિયા નિર્ધારિત પેટર્નમાં ન
આવતી હોવાના આધારે પુરાવાને નકારી
કાઢવો એ બિનઉત્પાદક અને શુષ્ક કસરત
છે.” (ભાર આપ્યો)”

૧૩. આ તબક્કે, ડો.સતીષકુમાર – પી.ડબલ્યુ.-૧૦ (આંક ૪૫) ની જુબાનીનો ઉલ્લેખ કરવો ફળદાયી રહેશે, જેમાં તેમણે સ્પષ્ટપણે જુબાની આપી છે કે માથા અને શરીરના અન્ય ભાગો પર અનેક ઈજાઓ જોવા મળી છે, જે સાબિત કરે છે કે આરોપી નંબર ૧ એ આરોપી નંબર ૨ અને ૩ સાથે મળીને કુહાડીના અનેક ઘા માર્યા હતા, જેમણે મૃતકને પકડી રાખ્યો હતો અને મૃતકને ઘરના આગળના આંગણામાંથી પાછળના આંગણામાં ખેંચી જવામાં સક્રિય ભૂમિકા ભજવી હતી. ઉક્ત સાક્ષીએ મૃતકનું પોસ્ટમોર્ટમ કર્યું છે. પોસ્ટમોર્ટમ રિપોર્ટ (આંક ૪૭) ડોક્ટરના ઉક્ત સંસ્કરણને સમર્થન આપે છે. પોસ્ટમોર્ટમ નોંધની કોલમ નંબર ૧૭ અને ૨૩ માં ઈજાઓ નીચે મુજબ દર્શાવવામાં આવી છે :

“૧૭. શરીર પરના બાહ્ય ઘા અને ઈજાઓ અને તેની સ્થિતિ,
કદ અને તેની ચોક્કસ દિશા અને ઉક્ત ઘા અને ઈજાઓ
કેટલા જૂના છે અને તેના કારણો જણાવવા :

(૧) આંખોની મધ્યમાં કથથઈ ઉઝરડા ૩ નંગ છે.

(૧) ૯ સે.મી. x ૦.૫ સે.મી. x ત્વચા

(૨) ૫ સે.મી. x ૦.૫ સે.મી. x ત્વચા

(૧) ૫ સે.મી. x ૦.૫ સે.મી. x ત્વચા

(૩) જમણા સ્કેપ્યુલર પ્રદેશની મધ્યમાં કથથઈ ઉઝરડા
૫ સે.મી. x ૧ સે.મી. x ત્વચા

(૪) પીઠ અને ગરદન પર કથથઈ ઉઝરડા ૯ સે.મી. x
૧ સે.મી. x ત્વચા

(૫) મધ્ય ઓક્સિપિટલ હાડકા પર લંબાઈમાં તીક્ષ્ણ
કાપ

(૬) ઓક્સિપિટલ હાડકા પર કચડાયેલ કપાયેલ ઘા
એલ આકારનો ૭ સે.મી. x ૧ સે.મી. x ઊંડા હાડકા સુધી

(૭) ઓક્સિપિટલ હાડકા પર જમણી બાજુએ તીક્ષ્ણ
કાપ ૧૫ સે.મી. x ૧૦ સે.મી. x ઊંડા હાડકા સુધી

(૮) ઓક્સિપિટલ હાડકા પર મોટો હેમેટોમા ૧૫ સે.મી. x
સે.મી. x ઊંડા હાડકા સુધી

(૯) જમણા ટેમ્પોરલ પ્રદેશ પર સી.એલ.વોવર ૫ સે.મી. x
૩ સે.મી. x ઊંડા હાડકા સુધી

xxx

૨૩. મૃત્યુનું કારણ / મૃત્યુનું સંભવિત કારણ અને
અભિપ્રાય: મારા અભિપ્રાય મુજબ, મૃત્યુનું કારણ મગજમાં
રક્તસ્ત્રાવને કારણે હૃદય અને શ્વાસોશ્વાસ બંધ થઈ જવા
છે.”

૧૪.૧ વધુમાં, પીડબ્લ્યુ-૯ – સુગરાબેનની જુબાની જોતા, જેમાં તેમણે જુબાની
આપી છે કે બનાવ પછી, આરોપી નંબર ૨ અને ૩ બનાવસ્થળેથી ભાગી ગયા
હતા અને પાછળથી પકડાયા હતા. તેથી, તપાસ અધિકારીએ તેઓ પાછળથી
પકડાયા કે તરત જ પૂરક ચાર્જશીટ દાખલ કર્યું હતું. સાક્ષીઓની જુબાની અને
અન્ય દસ્તાવેજો દ્વારા રેકૉર્ડ પર ઉપલબ્ધ સામગ્રીને ધ્યાનમાં લેતા, આરોપી
નંબર ૨ અને ૩ એ પણ મૃતકને પકડી રાખીને અને ત્યારબાદ તેને પાછળના

આંગણામાં ખેંચી જઈને ગુનો કરવામાં સક્રિય ભૂમિકા ભજવી છે જ્યાં આરોપી નંબર ૧ એ મૃતકના શરીરના મહત્વના ભાગ પર કુહાડીના ઘા માર્યા હતા.

૧૪.૨ વધુમાં, અમે સમગ્ર પુરાવા – દસ્તાવેજ તેમજ મૌખિકમાં એવું કોઈ સંસ્કરણ જોયું નથી કે મૃતક તેના ઘરના આગળના આંગણામાંથી આરોપીના ઘરના પાછળના આંગણામાં કેવી રીતે પહોંચ્યો. એવું રેકૉર્ડ પર આવ્યું નથી કે મૃતક પોતે ઘરના પાછળના ભાગમાં ગયો હતો. એવું પણ રેકૉર્ડ પર આવ્યું નથી કે આરોપી નંબર ૧ એ મૃતકને ઘરના પાછળના ભાગમાં ખેંચ્યો હતો. પ્રત્યક્ષદર્શી સાક્ષીઓના સંસ્કરણ સિવાય કોઈએ આ વિશે જણાવ્યું નથી, જ્યાં તેમણે સ્પષ્ટપણે જણાવ્યું છે કે આરોપી નંબર ૨ અને આરોપી નંબર ૩ એ મૃતકને તેમના ઘરના પાછળના ભાગમાં ખેંચ્યો હતો. તેથી, આરોપી નંબર ૨ અને ૩ એ ગુનો કરવામાં સમાન ભૂમિકા ભજવી છે, જેનું વિદ્વાન ટ્રાયલ અદાલતે યોગ્ય રીતે મૂલ્યાંકન કર્યું છે.

૧૫. આ સંજોગોમાં, વિદ્વાન ટ્રાયલ જજે વિવાદિત ચુકાદામાં જણાવેલા સવિસ્તાર કારણોસર અપીલકર્તાઓ – આરોપીઓને યોગ્ય રીતે દોષિત ઠેરવ્યા છે અને અમે પણ સજા તરફ દોરી જનારા વિદ્વાન ટ્રાયલ જજના દષ્ટિકોણ/તારણને સમર્થન આપીએ છીએ.

૧૬. અમે રેકૉર્ડ પર ઉપલબ્ધ સમગ્ર પુરાવાઓની ઝીણવટભરી તપાસ કરી છે. ઉપરોક્ત પુરાવાઓ પર આધાર રાખવા સિવાય, અપીલકર્તા આરોપીઓની સજાના વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટના તારણોમાં દખલ કરવા માટે કોઈ અન્ય પ્રત્યક્ષ પુરાવા મૌખિક કે દસ્તાવેજી રજૂ કરવામાં આવ્યા નથી. જ્યારે નક્કર પુરાવા આરોપીને ગુના સાથે જોડે છે, ત્યારે વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટના તારણોને ઉલટાવવા માટે કોઈ વિચારણાની જરૂર નથી અને તેથી, ચુકાદાને વધુ ભારરૂપ બનાવવાની જરૂર નથી.

૧૭. ઉપરોક્ત બાબતોને ધ્યાનમાં રાખીને અને પુરાવાઓના અમારા પોતાના વિશ્લેષણ અને પુનઃમૂલ્યાંકન પરથી, અમને ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા નોંધાયેલા સજાના આદેશમાં દખલ કરવા માટે કોઈ ક્ષતિ કે અનિવાર્ય કારણો જણાતા નથી. અમે ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા આપવામાં આવેલા ચુકાદા અને તારણો પણ જોયા છે અને માનીએ છીએ કે તે કાયદા મુજબ છે. તેથી, વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલ વિવાદિત ચુકાદા અને આદેશ ન્યાયી, યોગ્ય અને કાયદેસર છે. તેથી આ અપીલો ફગાવી દેવાને પાત્ર છે.

૧૮. એ નોંધવામાં આવે છે કે ક્રિમિનલ અપીલ નંબર ૮૦૧/૨૦૧૫ નો અપીલકર્તા ન્યાયિક કસ્ટડીમાં છે અને આજીવન કેદમાંથી આશરે ૧૩ વર્ષની જેલ ભોગવી ચૂક્યો છે. ક્રિમિનલ અપીલ નંબર ૭૯૯/૨૦૧૫ ના અપીલકર્તાઓને આ અદાલત દ્વારા નિયમિત જામીન પર મુક્ત કરવામાં આવ્યા છે, ખાસ કરીને ઉંમર અને વૈવાહિક સ્થિતિના આધારે. આરોપી નંબર ૨ ને આ અદાલત દ્વારા તે સમયે તેની ઉંમર આશરે ૫૭ વર્ષ હોવાના આધારે નિયમિત જામીન પર મુક્ત કરવામાં આવી છે. આરોપી નંબર ૩ ને આ અદાલત દ્વારા મુખ્યત્વે એ આધારે નિયમિત જામીન પર મુક્ત કરવામાં આવી છે કે સંબંધિત સમયે તેની ઉંમર આશરે ૧૮ વર્ષ હતી અને ત્યારબાદ તેણે લગ્ન કરી લીધા હતા અને તેને એક બાળકી છે. જામીન મંજૂર કરતી વખતે, ગુણદોષ પર કોઈ ચર્ચા કરવામાં આવી ન હતી.

૧૯. ઉપરોક્ત ચર્ચાને ધ્યાનમાં રાખીને, આ અપીલો તે મુજબ ફગાવી દેવામાં આવે છે. ક્રિમિનલ અપીલ નંબર ૭૯૯/૨૦૧૫ ના અપીલકર્તાઓના જામીન બોન્ડ રદ કરવામાં આવે છે અને તેમને ન્યાયિક કસ્ટડીમાં લેવાનો આદેશ આપવામાં આવે છે.

૨૦. રેકૉર્ડ અને પ્રોસીડિંગ્સ તાત્કાલિક ટ્રાયલ કોર્ટમાં પરત મોકલવામાં આવે.

સહી/ -

(ઇલેશ જે. વોરા, ન્યાયમૂર્તિ)

સહી/ -

(સંદીપ એન. ભટ્ટ, ન્યાયમૂર્તિ)

ચુકાદો જાહેર થયા પછી, અપીલકર્તાઓના વિદ્વાન વકીલે આ ચુકાદા પર થોડા સમય માટે રોક માંગી હતી, કારણ કે અપીલ પેઝિંગ હતી તે દરમિયાન ક્રિમિનલ અપીલ નંબર ૭૯૯/૨૦૧૫ ના અપીલકર્તાઓ નિયમિત જામીન પર મુક્ત હતા. તેને ધ્યાનમાં લેતા, આ ચુકાદાનો અમલ માત્ર ક્રિમિનલ અપીલ નંબર ૭૯૯/૨૦૧૫ પૂરતો આજથી ચાર અઠવાડિયાના સમયગાળા માટે રોકવામાં આવે છે.

સહી/ -

(ઇલેશ જે. વોરા, ન્યાયમૂર્તિ)

સહી/ -

(સંદીપ એન. ભટ્ટ, ન્યાયમૂર્તિ)

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.